

Chybí součástka, není stroj: polovina průmyslové výroby se zpožďuje, firmy přichází o zakázky

Chybí součástka, není stroj: polovina průmyslové výroby se zpožďuje, firmy přichází o zakázky

14. prosince 2022

Národní centrum Průmyslu 4.0 připravilo při příležitosti nezávislé debaty osobností průmyslu – Barometr českého průmyslu, která se koná 8. prosince, Analýzu českého průmyslu 3/2022. Analýza vychází z dat získaných během 213 rozhovorů s klíčovými představiteli vybraných společností českého průmyslu, vedení průmyslových svazů a dalších odborníků českého průmyslu. Průzkum byl činěn v září až listopadu 2022.

Polovina průmyslové výroby se kvůli problémům v dodavatelsko-odběratelských řetězcích zpožďuje. Čtvrtina výrobních firem kvůli prodlení přišla o zakázky. Situace se nelepší. Řešením jsou digitální nástroje pro predikce, sledování a řízení stavu výroby.

Velká část materiálů, dílů a komodit se nedá objednat, zbytek stojí mnohonásobně více. Výrobní náklady se průmyslovým firmám zvýšily v meziročním srovnání o 73 %. V praxi není výjimkou, že dodávka potvrzená několik dní předem je náhle odvolaná, aniž by obchodní partner nabídl náhradní termín. Nelze plánovat, výroba se zpožďuje a prodražuje. Firmy se snaží diversifikovat dodavatele, předzásobit se klíčovým materiálem, a to i se všemi negativními dopady do svého cash-flow.

POSOUVANÉ TERMÍNY

„Musíme neustále měnit výrobní plán, máme příliš vysoký stav zásob a našim zákazníkům posouváme termíny dodávek,“ uvádí **Kamil Košťál** z firmy **Tatra Trucks a.s.** Ve firmě **Atlas**

Corpo Vacuum Technique se mimo jiné potýká i s kvalitou dodávek: „Mnohem častěji se nám stává, že přijde nekvalitní materiál. Situace je stále zhoršuje,“ říká **generální manažer závodu Jan Večeřa**.

Problémy s dodávkami si vyžádaly svou daň. Českým firmám se aktuálně zpožďuje polovina jejich výroby (v průměru 46 % celkového objemu měřeno ve finančním vyjádření).

„Nutno podotknout, že u řady firem se vyskytly velké extrémy, kdy uváděly, že prodlení mají téměř u všech svých zakázek. Medián odpovědí činil přibližně jednu třetinu celkové výroby v prodlení,“ komentuje výsledky šetření ve dvou set třinácti výrobních firmách **Alena Burešová, senior manažerka pro průmysl Národního centra Průmyslu 4.0**

Národní centrum Průmyslu 4.0 je otevřená akademicko-průmyslová platforma, která propojuje přední nositele inovací z řad univerzit, firem a dalších organizací, jejichž cílem je společně přispět k rozvoji Průmyslu 4.0 v České republice. Centrum v současné době sdružuje více než 50 partnerů z oblasti akademické a průmyslové sféry včetně technických univerzit ČVUT, VUT, VŠB-TUO, TUL a ZČU. Našimi hlavními průmyslovými partnery jsou Siemens a Škoda Auto. Nezapomínáme ani na startupy a SME. Centrum bylo založeno v roce 2017 profesorem Vladimírem Maříkem a dalšími průkopníky Průmyslu 4.0 a je součástí Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT v Praze. Důležitou součástí NCP4.0 je infrastruktura Testbedu pro Průmysl 4.0. www.ncp40.cz

„Doba realizace se nám u většiny zakázek (75 %) prodloužila na dvou až trojnásobek,“ čelí velkým problémům **Květuše Křivánková, finanční ředitelka firmy Buzuluk. Jan Müller, ředitel tradičního výrobce českých strojů, společnosti RETOS VARNSDORF**, popisuje obtíže ve své firmě: „Průběžná doba realizace kontraktu je za standardní situace dle složitosti od 6 do 12 měsíců. V současné situaci jsme na jedno a půl násobku. To už se nedá plánovat prakticky nic. Snad jen s nadsázkou úpadek. Když chybí jedna součástka, není stroj.“

Zákazníci mnohdy nejsou ochotni časové prodlevy akceptovat. Kvůli zpoždění s plněním nasmlouvaných termínů přišly české výrobní firmy v průměru o pětinu (21 %) svých nasmlouvaných zakázek. Ztrátu zakázek potvrdila čtvrtina dotázaných firem (28 %).

Situaci se snaží řešit dialogem, diversifikací jak dodavatelů, tak svých odběratelů. Ne vždy se však podaří uspět. Pouze v případech, kdy se zpožďuje celý segment nebo kdy se jedná o finální výrobek jedinečného typu, se zákazníci musí smířit s prodlevami. Někdy je akceptují, jindy tolerují za cenu penalizace.

„Dodací lhůty materiálů se prodloužily až na dvojnásobek. Vzhledem k tomu, že situace je stejná i u ostatních výrobců, nedošlo ke ztrátě zakázek. Daří se dohodnout pozdější termíny dodání,“ uvádí **Vladimír Vacek, člen dozorčí rady Svatavských strojů**.

Z odpovědí více než dvou set ředitelů výrobních firem je zřejmé, že k narovnání obchodních vztahů v blízké době nedojde a že nevypočitatelnost dodávek musí firmy zohledňovat ve svých obchodních modelech a výrobních plánech.

Většina firem se snaží diversifikovat své dodavatele (87 %), vzhledem k problémům v dodavatelských řetězcích téměř u všech materiálů a komodit, se to daří pouze polovině z nich. Ceny jsou vysoké a srovnatelné. Pouze necelá pětina ředitelů uvedla, že se jim podařilo najít dodavatele pro ně důležité komodity či materiálu s výhodnějšími obchodními podmínkami.

PRUŽNÉ ŘEŠENÍ

V praxi se proto objevují snahy firem flexibilně přizpůsobit svou výrobu aktuální situaci. Například stavu zásob, komponent k dostání nebo stavu zakázek. „Současná situace nás přinutila měnit skladbu výroby podle dodávek komponentů. Musíme jednat operativněji a v případech nutnosti zavádět mimořádné směny v sobotu,“ uvádí **Václav Michálek, obchodní ředitel firmy Družstevní závody Dražice – strojírna**.

Flexibilně musela reagovat i firma **ZPA Smart Energy**: „Nedostatek aktivních elektronických součástek je naprosto kritický a zásadně omezuje naše aktivity. Kontrakty máme, nemáme

procesory. Dodávky musíme posouvat, nebo rušit. Avizovaná dodací lhůta u některých aktivních komponent je okolo 2 let, tzn. musíme produkty modifikovat na nové komponenty,“ popisuje způsoby řešení krize **CEO firmy Aleš Mikula**.

Český institut informatiky, robotiky a kybernetiky je moderní vědecko-výzkumný ústav Českého vysokého učení technického v Praze (CIIRC ČVUT), který spojuje excelentní výzkumné týmy, mladé talenty a unikátní know-how s cílem posouvat technologické hranice a navázat na to nejlepší z tradic českého technického vzdělávání. Těžiště výzkumné práce CIIRC ČVUT se zaměřuje na čtyři základní pilíře: průmysl, energetiku, chytrá města a zdravou společnost, a to jak v základním, tak aplikovaném výzkumu. CIIRC ČVUT byl založen v roce 2013, přičemž plný provoz zahájil v polovině roku 2017 v nově postavené budově. V současné době čítá téměř 300 zaměstnanců v 8 výzkumných odděleních, která jsou doplněna Testbedem pro Průmysl 4.0. Oblast odborného zájmu CIIRC ČVUT je široká: zahrnuje umělou inteligenci, robotiku, automatické řízení a optimalizaci, počítačovou grafiku, počítačové vidění a strojové učení, automatické rozhodování, návrh softwarových systémů a výpočetních prostředků, návrh rozhodovacích a diagnostických systémů a jejich aplikace v medicíně, bioinformatiku, biomedicínu či asistenční technologie. CIIRC ČVUT podporuje horizontální spolupráci mezi všemi částmi (fakultami a ústav) ČVUT a otevírá prostor pro vzájemně prospěšnou spolupráci s dalšími univerzitami, s Akademií věd ČR, s průmyslovými společnostmi a mezinárodními institucemi. CIIRC ČVUT vytváří jedinečný ekosystém akademicko-průmyslové spolupráce, ve kterém využívá diverzifikované formy financování projektů z národních, evropských a soukromých zdrojů. Více informací na www.ciirc.cvut.cz.

Model „just-in-time“ přestává platit. O to větší nároky jsou na firmy kladeny, pokud jde o efektivitu řízení jejich výrobních, skladových a logistických prostor. **Eduard Palíšek, generální ředitel Siemens Česká republika**, doporučuje současnou krizi řešit maximálním využitím digitálních řešení a technologií: *„Digitální napojení na globální dodavatelsko-odběratelské řetězce nám poskytuje flexibilitu, která nám pomáhá u celé řady komponent minimalizovat logistické výpadky. Dokážeme měnit jak parametry dodávek, tak jednotlivé dodavatele. A umíme to opravdu rychle. Digitalizace výroby nám umožňuje flexibilně měnit parametry výrobků tak, jak zákazníci potřebují. Dokážeme také rychle přizpůsobovat naše výrobky komponentům, které jsou k dispozici, a to při zachování stoprocentní kvality a spolehlivosti.“*

Další informace a kompletní analýzu naleznete v Analýze českého průmyslu 3/2022, kterou Národní centrum Průmyslu 4.0 představilo 8. prosince 2022 v Barometru českého průmyslu.

Autor: Alena Nováková, ČVUT

<https://silnice-zeleznice.cz/lide/chybi-soucastka-neni-stroj-polovina-prumyslove-vyroby-se-zpozduje-firmy-prichazi-o-zakazky-775>